

šejhul-islām Muhammed bin 'AbdulWehhāb

**KEŠFUŠ-ŠUBUHĀT
(Otklanjanje sumnji)**

U ime Allāha, Milostivog, Samilosnog

Znaj, *Allāh ti se smilovao*, da *tewhīd* označava upućivanje 'ibādeta jedino Uzvišenom Allāhu.

To je vjera poslanikā s kojom ih je Allāh poslao Svojim robovima, od kojih je prvi Nūh, *'alejhis-selām*, koga je Allāh poslao nakon što su pretjerali u pogledu dobrih ljudi: Wedda, Suwā'a, Jegūtha, Je'ūqa i Nesra.

Posljednji poslanik je Muhammed, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. On je polomio kipove napravljene u obliku dobrih ljudi. Allāh ga je poslao ljudima koji obavljaju 'ibādete, hadždž, daju sadaqu i mnogo spominju Allāha. Međutim, oni su neka Allāhova stvorenja učinili posrednicima između sebe i Allāha. Govorili su da se putem njih žele približiti Allāhu, da žele *šefā'at* (zauzimanje) kod Allāha putem meleka, 'Isā'a, Merjeme i drugih dobrih ljudi. Allāh je poslao Muhammeda, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, da obnovi vjeru njihovog praoca Ibrāhīma, *'alejhis-selām*, i da ih obavjesti da takav vid približavanja pripada isključivo Uzvišenom Allāhu. Ništa od toga se ne smije usmjeriti nekome drugome mimo Allāhu, ni privrženom meleku, ni poslanom vjerovjesniku, a kamoli nekome drugome pored njih.

Ovi mnogobošci svjedoče da je Allāh Jedini Stvoritelj koji nema sudruga, da On Jedini daje opskrbu, da Jedini oživljava, umrtvljuje, sve određuje, da su sva nebesa i ono što je na njima i sedam zemalja i ono što je na njima Njegovi robovi, pod Njegovim raspolaganjem i Njemu su potčinjeni. Ako želiš dokaz da se Allāhov poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, borio protiv ovih i da su oni svjedočili prethodno rečeno, pročitaj riječi Uzvišenog:

قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمْ مَنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَرَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ
وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَمَنْ يُدِيرُ الْأَمْرَ ۚ سَيَقُولُونَ اللَّهُ ۚ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ

“Upitaj: ‘Ko vas s neba i iz zemlje hrani? Čije su djelo sluh i vid? Ko stvara živo iz neživog, a pretvara živo u neživo, i ko upravlja svim?’ - ‘Allāh!’ – reći će oni, a ti reci: ‘Pa zašto Ga se onda ne bojite?!’ ”¹

Uzvišeni kaže:

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾
قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾ سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾
قُلْ مَنْ بِيَدِهِ مَلَكُوتُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ يُجِيرُ وَلَا يُجَارُ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾
سَيَقُولُونَ لِلَّهِ ۚ قُلْ فَأَنِي تُسْحَرُونَ

“Upitaj: ‘Čija je zemlja i sve što je na njoj, znate li?’ ‘Allāhova!’ – odgovoriće, a ti reci: ‘Pa zašto onda ne dođete sebi!?’ Upitaj: ‘Ko je Gospodar sedam nebesa i Gospodar ‘Arša Veličanstvenog?’ ‘Allāh!’ – odgovoriće, a ti reci: ‘Pa zašto se onda ne bojite!?’ Upitaj: ‘U čijoj je ruci vlast nad svim, ko uzima u zaštitu i od koga niko ne može zaštićen biti, znate li?’ ‘Od Allāha!’ – odgovoriće, a ti reci: ‘Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni?’ ”,²

...a postoje i drugi ājeti o ovoj temi.

Kada si se uvjerio da oni to priznaju i da ih to nije uvelo u tewhīd u koji ih je pozivao Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, onda znaš da je tewhīd kojeg su poricali upravo *tewhīdul-ibāde* (*tewhīdul-ulūhijje*), kojeg mnogobošci u našem vremenu nazivaju “uvjerenje”.

Isto tako, oni su molili Allāha Uzvišenog danju i noću, a zatim su neki molili meleke – zato što su melec i ispravni i bliski Allāhu – kako bi se kod Njega za njih zauzimali; ili su molili dobrog čovjeka poput el-Lāta ili vjerovjesnika poput ‘Isā’a, *'alejhis-selām*.

¹ sūra Junus 31)

² sūra el-Mu'minūn, 84.-89. ājet

Otuda znaš da se Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, borio protiv njih zbog ovog širka i pozivao ih na upućivanje 'ibādeta isključivo Allāhu, Slavljenom i Uzvišenom. Uzvišeni kaže:

فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

"I ne molite se, pored Allāha, nikome!"³

Uzvišeni, također, kaže:

لَهُ دَعْوَةُ الْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ بِشَيْءٍ

"Samo se Njemu možete moliti! A oni kojima se pored Njega mole – neće im se odazvati..."⁴

Sada ti je jasno da se Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, protiv njih borio kako bi obraćanje (dova, molitva) bila isključivo usmjerena Allāhu, prinošenje žrtava jedino Allāhu, zavjetovanje jedino Allāhu, traženje pomoći jedino od Allāha, da sve te vrste 'ibādeta budu usmjerene Allāhu.

Tada znaš da ih njihovo priznanje *tewhīdur-rububijeta* nije uvelo u islām. Njihovo ciljano obraćanje melecima, vjerovjesnicima i ewlijama, od kojih žele *šefā'at* i približavanje Allāhu, dozvolilo je njihove živote i imetke. Tada znaš da je to *tewhīd* u kojeg su pozivali poslanici, a kog su odbili priznati mnogobošci. Ovaj *tewhīd* je značenje tvojih riječi "*Nema drugog boga osim Allāha*".

Ilāh (bog) je kod njih (mušrikā) taj koji se cilja radi ovih stvari, svejedno bio to melek, vjerovjesnik, ewlija, drvo, mezar ili džinn. Oni nisu mislili da je to božanstvo (mimo Allāha) tvorac i opskrbitelj koji sve uređuje. Znali su da to pripada jedino Allāhu, Slavljenom i Uzvišenom, kao što smo to prije pojasnili. Oni pod pojmom "boga" misle na ono sto misle i mnogobošci u našem vremenu pod riječju "*es-sejjid*".

Došao im je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, pozivajući ih u riječi *tewhīda*, a one su "*Lā ilāhe illAllāh*" (nema drugog boga osim Allāha). Pod ovim se želi istaći značenje tih riječi, a ne njihovo pūko izgovaranje. Nevjernici, neznalice, znaju da je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, ovom riječju želio ispoljavanje jednoće Allāhu, Slavljenom i Uzvišenom, vezivanjem za Njega, nevjerovanjem u ono što se obožava mimo Njega i odricanjem od toga. Kada im je rekao: "*Recite: Lā ilāhe illAllāh*" odgovorili su:

³ sūra el-Džinn, 18. ājet

⁴ sūra er-Ra'd, 14. ājet

أَجْعَلُ الْأَهَّةَ إِلَهًا وَحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجَابٌ

"Zar je bogove sveo na boga jednog? To je zaista nešto veoma čudno!"⁵

Kada znaš da su neznalice među nevjernicima to spoznali, onda se čuditi onima koji se pozivaju na islām a ne poznaju tumačenje ovih riječi koje su poznavali nevjernici, neznalice, nego misle da je to čisto izgovaranje jezikom, bez uvjerenja srcem vezanim za značenje.

Oni pametniji među njima misle da je njihovo značenje "ne stvara, ne opskrbljuje, i ne određuje sve niko osim Allāha". Nema dobra u čovjeku od kojeg neznalice među nevjernicima bolje poznaju riječi "Lā ilāhe illAllāh".

Ako si srcem spoznao ovo što sam ti spomenuo i ako si spoznao širk Allāhu, za kojeg Allāh kaže:

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

"Allāh neće oprostiti da Mu se čini širk, a oprostiće ono što je ispod (manje od) toga, kome On hoće."⁶

Ako si spoznao Allāhovu vjeru s kojom je poslao poslanike, od prvog do zadnjeg, a Allāh neće primiti nijednu vjeru pored ove; ako si spoznao da većina ljudi o ovome ništa ne zna; onda će ti to donijeti dvije koristi:

Prva korist je radost Allāhovojoj blagodati i milosti, kao što Uzvišeni kaže:

قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ

"Reci: 'Neka se zato Allāhovojoj blagodati i milosti raduju, to je bolje od onoga što gomilaju.'⁷

Drugo je: veliki strah. Spoznao si da čovjek može postati nevjernik, riječju koju izgovori svojim jezikom. U nekim slučajevima tu riječ izgovori iz neznanja, a ni tada nema opravdanja za neznanje. Može izgovoriti riječi nevjernstva misleći da ga one približavaju Allāhu, posebno kao što su mislili mnogobošci. Neka te Allāh inspiriše pričom o Mūsāovom narodu koji su bili ispravni i imali znanje, pa su mu došli govoreći:

قَالُوا يَا مَوْسَى اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ

⁵ sūra Sād, 5. ājet

⁶ sūra en-Nisā', 48. ājet

⁷ sūra Jūnus, 58. ājet

“O Mūsā” – rekoše – “Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!”,⁸

Tada će ti se povećati strah i nastojanje da se prođeš ovih i sličnih stvari.

Znaj da je od mudrosti Uzvišenoga da nije poslao nijednog vjerovjesnika, a da mu nije dao neprijatelje ovog tewhīda. Uzvišeni kaže:

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ
غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرَّهُمْ وَمَا يُفْتَرُونَ

“Tako smo svakom vjerovjesniku neprijatelje određivali, šejtāne u vidu ljudi i džinnā, koji su jedni drugima kićene besjede govorili da bi ih obmanuli.”⁹

Neprijatelji tewhīda možda budu posjedovali mnogo nauke, knjige i dokaze. Uzvišeni kaže:

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِءُونَ

“Kada su im poslanici njihovi jasne dokaze donosili, oni su se znanjem koje su imali dičili.”¹⁰

Kada si spoznao ovo, onda znaš da na putu ka Allāhu stoje neprijatelji obdareni riječitošću, znanjem i posjeduju svoje argumente. Zato ti je obaveza da od Allāhove vjere naučiš ono što će ti postati oružje s kojim ćeš se boriti protiv ovih šejtāna čiji predvodnik i imām svome Gospodaru, Slavljenom i Uzvišenom, kaže:

لَأَقْعُدَنَّ لَهُمْ صِرَاطَكَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿٦٨﴾ ثُمَّ لَأَاتِيَنَّهُمْ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ أَيْمَانِهِمْ وَعَنْ
شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ

“Kunem se da ću ih na Tvom pravom putu presretati, pa ću im sprijeda i straga, i zdesna i slijeva prilaziti, i Ti ćeš ustanoviti da većina njih neće zahvalna biti!”¹¹

Ako se predaš Allāhu i poslušas Njegove dokaze i pojašnjenja, onda se nemoj bojati i tugovati, jer...:

⁸ sūra el-E'rāf, 138. ājet

⁹ sūra el-En'am, 112. ājet

¹⁰ sūra el-Mu'min/Gafir, 83. ājet

¹¹ sūra el-E'rāf, 16. i 17. ājet

إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

"...šejtanovo lukavstvo je zaista slabo."¹²

Obični čovjek, *muwehhid*, jači je od hiljadu učenjaka iz reda ovih mnogobožaca. Uzvišeni kaže:

وَإِنَّ جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ

"I vojska naša će zacijelo pobijediti!"¹³

Allāhova vojska će nadjačati dokazom i jezikom, kao što će nadjačati sabljom i oružjem. Međutim, treba se bojati za onoga koji ispovijeda jednoću Allāhu, Slavljenog i Uzvišenog (*muwehhida*) i ide tim putem, ali nema oružja. Uzvišeni Allāh nam je dao blagodat Svoje Knjige koju je učinio:

تَبَيَّنَّا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهَدَىٰ وَرَحْمَةً

"...objašnjenje za sve i kao uputa i milost."¹⁴

Neće sljedbenik neistine doći sa dokazom, a da u Qur'ānu nema ono što ga opovrgava i pojašnjava njegovu ništavnost. Uzvišeni kaže:

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا

"Oni ti neće nijedan prigovor postaviti, a da ti Mi nećemo odgovor i najljepše objašnjenje navesti."¹⁵

Neki komentatori Qur'āna kažu da je ovaj ājet općenit za svaki dokaz s kojim dođu sljedbenici neistine do Sudnjeg dana. Spomenuću ti činjenice, koje Allāh spominje u Svojoj Knjizi, kao odgovor na govor kojim argumentiraju mušrici našeg vremena protiv nas.

Mi kažemo: Odgovor sljedbenicima neistine je na dva načina: općenit i podroban.

Općenit odgovor predstavlja veliku stvar i veliku korist onome ko ga shvati. To su Allāhove riječi:

¹² sūra en-Nisā', 76. ājet

¹³ sūra es-Saffāt, 173. ājet

¹⁴ sūra en-Nahl, 89. ājet

¹⁵ sūra el-Furqān, 33. ājet

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ مُحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ مُتَشَابِهَاتٌ

"On Tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ājeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni."¹⁶

Od Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, se vjerodostojno prenosi da je rekao:

"Kada vidite one koji slijede manje jasne ājete – to su ti koje je Allāh naslovio, pa ih se čuvajte."

Primjer toga je da ti neki od mušrika kaže:

أَلَا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ

"I neka se ničega ne boje i ni za čim neka ne tuguju Allāhovi štićenici."¹⁷

Ili (ti kaže) da je *šefā'at* (zauzimanje) istina, a vjerovjesnici imaju posebnu poziciju kod Allāha. Ili (ti on) spomene riječi Vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kojima dokazuju svoju neistinu, a ti ne razumiješ značenje govora kojeg spominje.

Odgovori mu riječima:

Allāh u Qur'ānu spominje da oni koji su bolesnih srca ostavljaju jasne ājete, a slijede one manje jasne.

Spomenuo sam ti da je Uzvišeni Allāh spomenuo da mnogobošci priznaju Njegovo gospodarstvo (*rububijjet*), a da se njihovo nevjerstvo ogleda u njihovom vezivanju za meleke, vjerovjesnike i ewlije govoreći:

هَتُّوَلَا شَفَعَتُنَا عِنْدَ اللَّهِ

"Ovo su naši zagovornici kod Allāha."¹⁸

Ovo je sasvim jasan ājet i niko ne može promjeniti njegovo značenje. Ovo što si mi spomenuo, o musriče, od Qur'āna i govora vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, značenje toga mi nije poznato. Međutim, ja izričito naglašavam da Allāhov Govor nije kontradiktoran i da govor Vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, nije u oprečnosti sa Allāhovim Govorom. Ovo je dobar i ispravan odgovor. Međutim, neće ga shvatiti osim onaj koga Allāh uputi, zato ga nemoj omalovažavati; on je kao što Uzvišeni kaže:

¹⁶ sūra Ālu 'Imrān 7. ājet

¹⁷ sūra Jūnus, 62. ājet

¹⁸ sūra Jūnus, 18. ājet

وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ

"To mogu postići samo strpljivi; to mogu postići samo vrlo srećni." ¹⁹

Podroban odgovor se sastoji u činjenici da Allāhovi neprijatelji imaju mnogo opiranja protiv vjere poslanika, kojim odvrćaju ljude od nje. Od njih je njihov govor: "Mi ne činimo širk Allāhu, nego svjedočimo da ne stvara, ne opskrbljuje, ne donosi korist ili štetu niko osim Allāh Jedin, Koji sudruga nema, te da Muhammed, sallallāhu 'alejhi we sellem, sebi ne može donijeti ni korist ni štetu, a kamoli 'AbdulQādir i drugi. Međutim, ja sam grijешnik, a dobri ljudi imaju ugled i poziciju kod Allāha. Od Allāha putem njih tražim (oprost)."

Takvome odgovori onim što smo prethodno naveli: Oni protiv kojih se Allāhov Poslanik, sallallāhu 'alejhi we sellem, borio su priznavali ono što ti spominješ. Priznavali su da njihovi kipovi ništa ne uređuju, nego su željeli poziciju i šefā'at (zauzimanje). Prouči mu ono što Allāh navodi u Svojoj Knjizi i to mu pojasni.

Ako ovi kažu: "Ovi ājeti su objavljeni povodom onih koji obožavaju kipove. Kako onda dobre ljude poistovjećujete sa kipovima!? Kako vjerovjesnike poistovjećujete sa kipovima?"

Tada mu odgovori prethodno rečenim.

Ako prizna da nevjernici u potpunosti svjedoče rububijet Allāhu, a da od onih kojima se, mimo Allāha, obraćaju žele samo šefā'at, te da time želi napraviti razliku između svoga i njihovog postupka – spomeni mu da su ti nevjernici molili kipove, a ima ih koji mole ewlije za koje Allāh kaže:

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ

"Oni kojima se oni mole sāmi traže načina kako će se što više Gospodaru svome približiti..." ²⁰

Oni dozivaju 'Isā'a sina Merjemina, a i njegovu majku. Uzvišeni kaže:

¹⁹ sūra Fussilet, 35. ājet

²⁰ sūra el-Isrā', 57. ājet

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُمُّهُ صِدِّيقَةٌ كَأَنَّا بِكُلَّانِ
الطَّعَامِ أَنْظَرُ كَيْفَ نَبِيرٍ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظَرْنَا أَنْ يُؤْفِكُونَ ﴿٧٥﴾ قُلْ أَتَعْبُدُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

“Mesih, sin Merjemin, samo je poslanik – a i prije njega su dolazili i odlazili poslanici – a majka Njegova je uvijek istinu govorila; i oboje su hranu jeli. Pogledaj kako mi iznosimo jasne dokaze i pogledaj, zatim, njih kako se odmeću. Reci: ‘Kako možete, pored Allāha, da činite ‘ibādet onome koji nije u stanju da vam kakvu štetu učini, niti da vam neku korist pribavi, a Allāh je Taj Koji sve čuje i zna?’”²¹

Spomeni mu riječi Uzvišenog:

وَيَوْمَ تَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَكَةِ أَهْتَوْلَاءِ إِيَّاكُمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٧٦﴾ قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ
وَلِيُنَّا مِنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا يَعْبُدُونَ الْجِنَّ أَكْثَرُهُمْ بِهِمْ مُؤْمِنُونَ

“A na Dan kada ih On sve sabere, pa meleke upita: ‘Zar su ovi vama ‘ibādet činili?’ Oni ce odgovoriti: ‘Hvaljen neka si Ti, Ti si Gospodar naš, između nas i njih nije bilo prijateljstva; oni su se džinnovima pokoravali i većina njih je vjerovala u njih.’”²²

Uzvišeni kaže:

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يَعْيسَى ابْنُ مَرْيَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّيَ إِلَهَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالِ سُبْحَانَكَ
مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقِّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا
فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عََلَّمُ الْغُيُوبِ

“A kada Allāh bude rekao: ‘O ‘Isā, sine Merjemin, jesi li ti govorio ljudima: ‘Prihvatite Mene i majku moju kao dva boga uz Allāha?!’, on će reći: ‘Hvaljen neka si Ti! Meni ne priliči da govorim ono što nemam pravo. Ako sam Ja to govorio, Ti to već znaš. Ti znaš šta ja znam, a ja ne znam šta Ti znaš. Ti si zaista poznavalac *gajba* (tajni).’”²³

²¹ sūra el-Mā’ide, 75. i 76. ājet

²² sūra Sebe’, 40. i 41. ājet

²³ sūra el-Mā’ide, 116. ājet

Reci mu:

Zar ne znaš da je Allāh proglasio nevjernicima one koji se obraćaju kipovima, a također je proglasio nevjernicima i one koji se obraćaju dobrim ljudima? Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, se borio protiv takvih!

Ako kaže:

"Nevjernici žele (svoje želje) od njih, a ja svjedočim da Allāh daje korist i štetu, te da jedino On sve uređuje. Samo od Njega, Slavljenog i Uzvišenog, ja želim. Dobri ljudi nemaju nikakvog utjecaja, ali im se obraćam želeći od Allāha njihov šefā'at (zauzimanje).

Odgovor je:

Odgovor nevjernika je potpuno isti. Prouči mu Riječi Uzvišenog:

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ

"A oni koji pored njega uzimaju zaštitnike: 'Mi im se klanjamo samo zato da bi nas što više Allāhu približili'... " ²⁴

I Riječi:

وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ

"I govore: 'Ovo su Naši zagovornici kod Allāha'." ²⁵

Znaj da su ove tri sumnje kod njih najveće. Kada znaš da ih je Allāh nama pojasnio u Svojoj Knjizi i kada si ih dobro shvatio, onda je sve poslije toga lahko.

Ako kaže:

"Ja samo obožavam Allāha, a ovo utjecanje dobrim ljudima i njihovo dozivanje nije 'ibādet (obožavanje)."

Reci mu:

Ti priznaješ da ti je Allāh stavio u obavezu da isključivo Njemu, Slavljenom i Uzvišenom, činiš 'ibādet, to je Njegovo pravo prema tebi.

Ako kaže: "Da'!", onda mu reci:

Pojasni mi ono što ti je dao u obavezu, tj. iskreno ispovijedanje 'ibādeta jedino Allāhu. To je Njegovo pravo prema tebi!

²⁴ sūra ez-Zumer, 3. ājet

²⁵ sūra Jūnus, 18. ājet

Ako on ne poznaje 'ibādet i njegove vrste, pojasni mu ih svojim riječima. Uzvišeni Allāh kaže:

أَدْعُوا رَبَّكُمْ تَضَرُّعًا وَخُفْيَةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ

"Molite se ponizno i u sebi Gospodaru svome. On ne voli one koji se previše glasno mole." ²⁶

Kada ga obavjestiš o ovome, reci mu:
Jesi li sad saznao da je dova Allāhu 'ibādet? Neminovno mora odgovoriti sa: "Da".
Dova je srž 'ibādeta.

Reci mu:
Ako priznaješ da je dova 'ibādet i moliš se Allāhu danju i noću, iz straha i nade, a potom radi te potrebe dozivaš vjerovjesnika ili nekog drugog, da li time u 'ibādetu Allāhu drugog činiš ravnim? Neminovno će morati odgovoriti: *Da*"

Reci mu:
Ako znaš riječi Uzvišenog:

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَخَّرْ

"Zato se Gospodaru svome moli i kurban kolji", ²⁷

– onda si se pokorio Allāhu i u Njegovo ime zaklao. Da li je to 'ibādet? Moraće reći: "Da".

Reci mu:
Kada prineseš žrtvu stvorenju poput vjerovjesnika, džinna i sl., da li si Allāhu u ovome 'ibādetu nekog ravnim učinio? Morat će priznati i reći: "Da".

Također mu reci:
Da li su mušrici o kojima je objavljen Qur'ān obožavali meleke, dobre ljude, el-Lāta i drugo? Moraće reći: "Da". Da li se njihov 'ibādet ogledao isključivo u dovi, klanju, traženju utočišta, i sl.? Oni su priznavali da su Njegovi robovi i da su pod Njegovom vlašću, te da Allāh utvrđuje sve stvari. Njihovo dozivanje i traženje utočišta je bilo radi traženja pozicija i *šefā'ata*. Ovo je veoma uočljivo iz šeri'atskih tekstova.

²⁶ sūra el-E'rāf, 55. ājet

²⁷ sūra el-Kewther, 2. ājet

Ako kaže:

"Zar ti niječeš Poslanikov, sallallāhu 'alejhi we sellem, šefā'at i njega se odričeš?"

Reci mu:

Ne niječem šefā'at, niti ga se odričem. Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, će biti zauzimač i ja se nadam njegovom *šefā'atu*. Međutim, sav šefā'at pripada Allāhu, kao što On, Slavljeni i Uzvišeni, kaže:

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا

"Reci: Allāhu pripada sav šefā'at..." ²⁸

Šefā'at će bit tek poslije Allāhove dozvole, kao što On, Slavljeni i Uzvišeni, kaže:

مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ

"Ko se može pred Njim zauzimati za nekoga bez dopuštenja Njegova?!" ²⁹

Niko se neće ni za koga zauzimati, osim poslije Allāhovog odobrenja, kao što Uzvišeni kaže:

وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنْ ارْتَضَىٰ

"...i oni će se samo za onoga kojim On bude zadovoljan zauzimati." ³⁰

On je zadovoljan samo sa tewhīdom, kao što kaže:

وَمَنْ يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ الْخَاسِرِينَ مِنْهُ

"A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islāma – neće mu biti primljena." ³¹

Pošto sav *šefa'at* pripada Allāhu i biva tek poslije Njegove dozvole, Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, a ni drugi, neće se moći zalagati sve dok Allāh to ne dozvoli. To će dozvoliti samo sljedbenicima tewhīda.

Sada ti je jasno da sav *šefā'at* pripada Allāhu i od Njega ga i traži. Ja kažem:

"Allāhu, nemoj mi uskratiti šefā'at Vjerovjesnika, sallallāhu 'alejhi we sellem", "Allāhu, omogući mu zalaganje za mene" i sl...

²⁸ sūra ez-Zumer, 44. ājet

²⁹ sūra el-Beqare, 255. ājet

³⁰ sūra el-Enbijā', 28. ājet

³¹ sūra Ālu 'Imrān, 85. ājet

Ako kaže:

''Vjerovjesniku, sallallāhu 'alejhi we sellem, je dato zauzimanje, a ja tražim ono što mu je Allāh dao!?''

Odgovor je:

Allāh mu je dao zauzimanje, ali je tebi zabranio da upućuješ dove drugima, pa je rekao:

وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

"I ne molite se, pored Allāha, nikome!" ³²

Ako moliš Allāha da ti dā svoga Vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, za zauzimača – pokori se onda Njegovim riječima:

وَأَنَّ الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا

"I ne molite se, pored Allāha, nikome!"

Osim toga, *šefā'at* će dobiti i drugi mimo vjerovjesnika. Vjerodostojno se prenosi da će se meleki zalagati, ewlije, a i maloljetna djeca. Zar kažeš da im je Allāh dao zalaganje i da ga trebam tražiti od njih?

Ako to kažeš – povratio si se na obožavanje dobrih ljudi koje Allāh spominje u svojoj Knjizi.

Ako kažeš: ''Ne'', onda je tvoj govor: ''Allāh mu je dao *šefā'at*, a ja od njega tražim ono što mu je Allāh dao'' opovrgnut.

Ako kaže:

''Ja nikako Allāhu ne smatram ništa ravnim, ali traženje utočišta kod dobrih ljudi nije mnogoboštvo.''

Reci mu:

Ako priznaješ da je Allāh zabranio širk u većoj mjeri od zabrane bluda i ako priznaješ da ga Allāh neće oprostiti – kakva je to onda ova stvar koju je Allāh zabranio i spomenuo da je neće oprostiti?, jer on ne zna.

Reci mu:

Kako se čistiš od širka, a ustvari ga ne poznaješ? Kako ti Allāh može zabraniti to, spominjući da ga neće oprostiti, a ti o njemu ne pitaš niti ga upoznaješ? Zar misliš da Allāh zabranjuje širk, a ne pojašnjava ga?

³² sūra el-Džinn, 18. ājet

Ako kaže:

"Širk je obožavanje kipova, a mi ne obožavamo kipove", upitaj ga: A šta je to obožavanje kipova? Zar misliš da su oni uvjereni da drveće i kamenje stvara, opskrbljuje ili uređuje život onih koji ih dozivaju? Tvrdnje ovakvih Qur'ān poriče.

Ako kaže:

"To se odnosi na onoga ko se obraća drovetu, kamenu, turbetu i sl... A oni to dozivaju, prinose mu žrtve i govore da ih to približava Allāhu, te da Allāh bereketom toga od njih otklanja nedaće ili da im bereketom toga daje."

Reci:

Rekao si istinu. Ovo što vi činite pored kamenja i turbeta koji se nalaze na kaburovima i sl., potvrđuje da je to postupak obožavanja kipova. To se (priznanje) ustvari i traži.

Reći će mu se također:

Tvojom izjavom da je širk obožavanje kipova ti želiš reći da je širk specifično određen za to i da oslanjanje i da se upućivanje molitvi dobrim ljudima ne smatra dijelom toga. Ovo se odbacuje riječima Uzvišenog Allāha u Njegovoj Knjizi kada proglašava nevjernicima one koji su se vezali za meleke, 'Isā'a ili dobre ljude. Neminovno ti mora priznati da onaj koji u 'ibādetu Allāhu kao sudruga pripiše nekoga od dobrih ljudi, da je to širk koji se spominje u Qur'ānu. To se (priznanje) upravo i traži.

Tajna ovog pitanja je:

Kada kaže:

"Ja ne činim širk Allāhu". Reci mu: A šta je to širk Allāhu, protumači ga?

Ako kaže: *"To je obožavanje kipova"*, reci: A šta znači obožavanje kipova? Protumači mi to!

Ako kaže: *Ja samo obožavam Allāha!* Reci mu: Šta je značenje 'ibādeta Allāhu? Protumači mi to!

Ako ga protumači kao što ga je Qur'ān pojasnio – pa to se i traži.

A ako ga ne bude znao, kako se onda može pozivati na nešto, a on to ne poznaje?

Ako ga protumači u neispravnom značenju, pojasnićeš mu jasne ājete o značenju širka Allāhu, obožavanje kipova, te da je ono što čine u ovom vremenu u potpunosti identično, te da je 'ibādet Allāhu Jedinome, Koji nema sudruga, 'ibādet kojeg nam poriču i radi kojeg na nas podvikuju, kao što su povikivala njihova braća govoreći:

أَجْعَلِ الْآلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عُجَابٌ

"Zar on da bogove svede na boga jednog?" ³³

Kada spoznaš da mušrici u ovom našem vremenu ovo nazivaju "velikim uvjerenjem", a to je širk o kojem je objavljen Qur'an i zbog kojeg se Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, borio protiv ljudi, znaj da je širk prvih mušrika lakši od širka u našem vremenu zbog dvije stvari:

Prva stvar: Prvi su činili širk dozivajući meleke, ewlije i kipove kada su bili u obilju, a u nedaći su se iskreno obraćali Allāhu u svojim molitvama. Uzvišeni kaže:

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَاهُ فَلَمَّا نَجَّكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا

"Kad vas na moru nevolja zadesi, tada nema onih kojima se inače klanjate, postoji samo On. A kad vas On na kopno spasi, vi okrećete glave; čovjek je uvijek nezahvalan!" ³⁴

Uzvišeni kaže:

قُلْ أَرَأَيْتَكُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَتَتْكُمْ السَّاعَةُ أَغَيْرَ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤١﴾ بَلْ
إِلَٰهُ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا تُشْرِكُونَ

"Kažite vi meni, ako istinu govorite: 'Kad bi vam došla Allāhova kazna ili vas iznenadio Smak svijeta, da li biste ikoga drugog osim Allāha priznavali?' Njega biste samo molili da, ako hoće, otkloni od vas ono za što ste ga molili, a ne bi vam ni na um pali oni koje ste mu ravnim smatrali." ³⁵

I kaže:

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ ثُمَّ إِذَا حَوَّلَهُ نِعْمَةً مِّنْهُ نَسِيَ مَا كَانَ يَدْعُوًّا إِلَيْهِ مِنَ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِّيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ

"Kad čovjeka nevolja snade, Gospodaru svome se moli, Njemu se obraća. A onda, pošto mu Allāh milost Svoju daruje, zaboravi Onoga Kome se prije molio i učini

³³ sūra Sād, 5. ājet

³⁴ sūra el-Isrā', 67. ājet

³⁵ sūra el-En'ām, 40. i 41. ājet

druge Njemu ravnim, da bi s puta Njegova odvodio. Reci: 'Uživaj neko vrijeme u svom kufriu, ti si od stanovnika vatre!' " ³⁶

Uzvišeni kaže:

وَإِذَا غَشِيَهُمْ مَوَّجٌ كَالظُّلَلِ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ

"A kad ih talas, kao oblak, prekrije, mole se Allāhu iskreno mu vjeru ispovijedajući." ³⁷

Ko shvati ovo pitanje kojeg je Allāh pojasnio u Svojoj Knjizi, a ono je da mušrici protiv kojih se borio Allāhov poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, mole Allāha a i druge u izobilju, a u nedaćama i poteškoćama mole isključivo Allāha Koji sudruga nema, zaboravivši na njihove prvake, biće mu jasna razlika između širka koji čine ljudi u našem vremenu i širka prvih mušrikā u doba Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Međutim, gdje su oni čija srca trebaju duboko shvatiti ovu problematiku? Neka je Allāh na pomoći!

Druga stvar: Prvi mušrici su uz Allāha dozivali ljude koji su bili privrženi i bliski Allāhu kao: vjerovjesnike, ewlije, meleke, te drveće i kamenje koji su pokorni Allāhu, Slavljenom i Uzvišenom.

Ovi u našem dobu sa Allāhom dozivaju najgrešnije ljude o kojima prenose različite priče o bludu, krađi, napuštanju namāza i sl. Onaj koji vjeruje u dobrog čovjeka ili predmete, koji inače ne čine nepokornost, kao što su drvo ili kamen, njegov širk je lakši od širka onoga koji vjeruje u nekoga čija se nepokornost i nered jasno vide i njima se svjedoči.

Kada si se uvjerio da su oni protiv kojih se borio Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, ispravnijih razuma i manji mušrici nego ovi danas, znaj da ovi danas imaju sumnju koju navode u kontekstu onoga što smo spomenuli.

To je njihova najveća nedoumica. Poslušaj odgovor na nju!

Oni govore:

"Oni kojima je objavljen Qur'ān (u doba Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*) nisu svjedočili da nema drugog boga osim Allāha, Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, su utjerali u laž, negirali su proživljenje i nijekali Qur'ān smatrajući ga magijom. Mi svjedočimo da nema drugog boga osim Allāha i da je Muhammed Allāhov poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*,

³⁶ sūra ez-Zumer, 8. ājet

³⁷ sūra Luqmān, 32. ājet

potvrđujemo Qur'ān, vjerujemo u proživljenje, klanjamo i postimo. Kako nas onda poistovjećujete sa tim mušricima?

Odgovor:

Nema razilaženja među islamskim učenjacima da je čovjek koji potvrdi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, u jednoj, a osporava ga u drugoj stvari – nevjernik koji nije ušao u islām. Isto je pravilo ako on vjeruje u dio Qur'āna a drugi negira, kao kada prizna tewhīd a negira obavezu namāza, ili prizna tewhīd i namāz a negira obavezu zekāta, ili sve to priznaje a negira post, ili sve to priznaje a niječe hadždž. Kada se ljudi u doba vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, nisu odazvali na hadždž, Allāh je o njima objavio:

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ عَنِ الْعَالَمِينَ

“Hodočastiti Hram dužan je, Allāha radi, svaki onaj koji je u mogućnosti; a onaj koji ne vjeruje – pa, zaista, Allāh nije ovisan ni o kome.”³⁸

Ko sve ovo potvrdi a niječe proživljenje – postaje nevjernik prema konsenzusu učenjaka. Njegov imetak i život su dozvoljeni. Uzvišeni kaže:

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۖ وَيُرِيدُونَ أَنْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ ۖ وَيَقُولُونَ نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَنْ يَتَّخِذُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٤٥﴾ أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا ۚ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا

“Oni koji u Allāha i poslanike njegove ne vjeruju i žele da između Allāha i poslanikā njegovih u vjerovanju naprave razliku i govore: ‘U neke vjerujemo, a u neke ne vjerujemo’, i žele da između toga nekakav stav zauzmu – oni su zbilja pravi nevjernici; a mi smo nevjernicima pripremili sramnu patnju.”³⁹

Kada Allāh u svojoj Knjizi jasno kaže da je onaj koji vjeruje u dio, a ne vjeruje drugi dio Knjige – uistinu nevjernik, ova nedoumica je otklonjena. Ovu nedoumicu je spomenuo i jedan od učenjaka iz El-Ihsā'a u knjizi koju nam je poslao.

Također će se reći:

Ako potvrđuješ da je onaj koji potvrdi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, u svemu, a negira obaveznost namāza – nevjernik i da je, prema idžmā'u (konsenzusu) 'uleme, njegov život i imetak dozvoljen, isto je onda ako potvrdi sve osim proživljenja,

³⁸ sūra Ālu 'Imrān, 97. ājet

³⁹ sūra en-Nisā', 150. i 151. ājet

ili potvrdi sve a negira obaveznost posta u ramadānu. U tome se pravni pravci – mezhebi u islamu ne razilaze a i Qur'ān o tome, kao što smo prije rekli, govori.

Poznato je da je tewhīd najveća obaveza s kojom je došao Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i da je čak veća od namāza, zekāta, posta i hadždža. Kada čovjek negira jednu od ovih stvari postao je nevjernik, pa makar radio sve ono s čime je došao Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem!* Kada negira tewhīd, koji je vjera svih poslanikā, znači li da ne vjeruje? Neka je slava Allāhu, kako je čudno samo ovo neznanje!

Također će se reći:

Ashābi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, su se borili protiv plemena Benū Hanīfe, koji su prešli na islām u doba Vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i svjedočili da nema drugog boga osim Allāha i da je Muhammed Njegov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, učili su *edhān* i klanjali.

Ako kaže: "Oni su govorili da je Musejlema vjerovjesnik".

Reci: To se upravo od tebe i traži. Kada je onaj koji podigne čovjeka na stepen vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, postao nevjernik, kada je njegov život i imetak dozvoljen, i kada mu ne koristi ni šehādet ni namāz, šta onda tek reći za onoga koji podigne Šemsana, Jūsufa, ashāba, Vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, na stepen Silnoga Gospodara Nebesa i Zemlje? Neka je slava Allāhu, kako je samo On Veličanstven!

كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

"Eto tako Allāh pečati srca onih koji neće da znaju." ⁴⁰

Također će se reći:

Oni koje je 'Alī ibn Ebī Tālib spalio vatrom su se pozivali na islām i bili su sljedbenici 'Alije, *Allāh bio zadovoljan njime*, naučavali su znanje od ashāba, ali su vjerovali da je 'Alī takav kao što (ovi danas) vjeruju u Jūsufa, Šemsana i njima slične. Kako su se ashābi usaglasili oko njihovog ubistva i nevjerstva? Zar mislite da ashābi muslimane proglašavaju nevjernicima? Zar mislite da vjerovanje u Tadža i njemu slične ne šteti, a da vjerovanje u 'Aliju ibn Ebī Tāliba, na ovakav način, vodi u nevjerstvo?

⁴⁰ sūra er-Rūm, 59. ājet

Također će se reći:

Benū Abid el Kaddah su vladali Marokom i Egiptom u vrijeme 'Abbasija. Svi su svjedočili da nema drugog boga osim Allāha i da je Muhammed Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. Pozivali su se na islām, klanjali džume i namāz obavljali u džemā'atu. Kada su javno iznijeli suprostavljanje šerī'atu u pogledu stvari koje su manje važne od ovih o kojim govorimo, učenjaci su se usaglasili da su nevjernici i da se protiv njih treba boriti, te da su njihova područja – područja rata. Muslimani su se protiv njih borili sve dok im iz ruku nisu iščupali preostale muslimanske pokrajine.

Također će se reći:

Ako su prvi mušrici bili nevjernici zato što su objedinili širk, nijekanje Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, i Qur'āna, nijekanje proživljenja i dr., šta je onda smisao poglavlja kojeg spominju učenjaci svih mezhebā (pravnih škola): **"Poglavlje: Propis o riddetu** (otpadništvu od vjere)"?

Murtedd (otpadnik) je čovjek koji postane nevjernik nakon što je pripadao islāmu. Zatim su spomenuli mnoge oblike otpadništva, a sa svakim od ovih oblika čovjek postaje nevjernik, te njegova krv i imetak postaju dozvoljeni. Također, spomenuli su i sitne stvari i rekli da je onaj ko ih počini – nevjernik, kao npr.: Riječ nevjerstva izgovorena jezikom bez srčane odluke ili riječ koja se spomene u igri i šali.

Također će se reći:

Oni o kojima je Allāh rekao:

سَخَلْفُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةَ الْكُفْرِ وَكَفَرُوا بَعْدَ إِسْلَامِهِمْ

"Zaklinju se Allāhom da nisu govorili, a govorili su riječi kufra i postali nevjernici nakon svog islāma." ⁴¹

Zar ne vidiš da ih je Allāh osudio kao nevjernike samo zbog jedne riječi iako su u doba Allāhovog poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, sa njim se borili, klanjali, davali zekāt, obavljali hadždž i ispovijedali Allāhu jednoću? Tako je Allāh, Slavljani i Uzvišeni, o njima rekao:

قُلْ أَيْدِي اللَّهِ وَأَيْدِيهِمْ وَرَسُولُهُ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾ لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ

"Reci: 'Zar se niste Allāhu, riječima Njegovim i Poslaniku Njegovom rugali? Ne ispričavajte se! Postali ste nevjernici nakon svog imāna'." ⁴²

⁴¹ sūra et-Tewbe, 74. ājet

⁴² sūra et-Tewbe, 65. i 66. ājet

To su oni o kojima je Allāh jasno rekao da su postali nevjernici poslije vjerovanja, a bili su sa Allāhovim Poslanikom, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, u pohodu na Tebuk. Izgovorili su riječi nevjerstva spomenuvši da je to bilo u šali.

Razmisli o ovoj *šubhi* (nedoumici), a to su njihove riječi:
"Vi smatrate nevjernicima ljude muslimane, koji svjedoče da nema drugog boga osim Allāha, klanjaju, poste..."

...a zatim razmisli o odgovoru na ovu nedoumicu, jer je ovaj odgovor jedan od najvrijednijih na stranicama ove knjige.

Jedan od dokaza za to je i ono što Allāh pripovijeda o sinovima Isrā'ilovim koji su, i pored predanosti, znanja i ispravnosti, rekli Musau:

أَجْعَل لَّنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ

"Napravi i ti nama boga kao što i oni imaju bogove!"⁴³

Neki ashabi su rekli: "Načini nam *Dhātu Enwāt*", pa se Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, zakleo da je to istovjetno govoru sinova Isrā'ilovih: "Napravi i ti nama boga."

Ali, mušrici imaju nedoumicu kojom dokazuju prilikom navođenja ovog događaja. Oni kažu:

"Sinovi Isrā'ilovi time nisu postali nevjernici. Također, oni koji su Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, rekli: "Načini nam *Zatul-Envat*" nisu postali nevjernici."

Odgovor je:

Kažemo da sinovi Isrā'ilovi nisu uradili, a isto i oni koji su pitali Vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, to nisu učinili. Ne bi bilo razilaženja da bi sinovi Isrā'ilovi postali nevjernici da su to učinili. Također nema razilaženja u tome da su to učinili oni kojima je to Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, zabranio i da mu se nisu pokorili, te da su uzeli *Dhātu Enwāt* poslije njegove zabrane, da bi postali nevjernici. To se priznanje traži.

Ovaj događaj ukazuje da musliman, pa čak i učenjak, može zapasti u neke vrste širka koje ne poznaje. Ovo nam koristi kao činjenica da treba naučavati i čuvati se, ali i kao saznanje da riječi nezalice: "Ma, *shvatili smo tewhīd!*", spadaju u najveću vrstu neznanja i šejtānovih zamki.

⁴³ sūra el-E'rāf, 138. ājet

Također to muslimanu koji sudi na osnovu intuicije u nedostatku dokaza koristi da kada izgovori riječi nevjerstva a ne pozna je ih, pa bude upozoren i odmah se pokaje, te da nije postao nevjernik, kao što su uradili sinovi Isrā'īlovi ili oni koji su upitali Vjerovjesnika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. To isto koristi, iako nije postao nevjernik, da će mu se uputiti oštar prijekor kao što je učinio Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*.

Mušrici imaju i drugu nedoumicu, pa kažu:

"Vjerovjesnik, sallallāhu 'alejhi we sellem, je osudio Usāmino ubistvo čovjeka koji je rekao "Lā ilāhe illAllāh". On također kaže: "Naređeno mi je da se borim protiv ljudi dok ne kažu: Lā ilāhe illAllāh..." Postoje i drugi hadīthi o ustezanju od onoga ko izgovori riječi šehādeta."

Ove neznalice žele reći da onaj ko izgovori ove riječi ne može biti nevjernik i ne može se ubiti, bez obzira šta uradi. Ovim mušricima, nezalicama, će se reći: Poznato je da se Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, borio protiv Židovā i da ih je porobljavao, a oni su govorili *"Nema drugog boga osim Allāha."* Ashābi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, su se borili protiv plemena Benū Hanīfe, a oni su svjedočili da nema drugog boga osim Allāha i da je Muhammed Allāhov Poslanik. Klanjali su, tvrdili da su pripadnici islāma. Isto se odnosi i na one koje je 'Alī ibn Ebī Tālib spalio vatrom.

Ove neznalice priznaju da onaj koji negira proživljenje postaje nevjernik i biće ubijen, pa makar izgovarao *"Lā ilāhe illAllāh"*. Isto se odnosi i na onoga koji negira nešto od temelja islāma. Kako mu to neće koristiti kada negira neke od sporednih propisa vjere, a koristi mu kada negira tewhīd, koji je temelj i vrhunac vjere Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*?!

Međutim, Allāhovi neprijatelji nisu shvatili značenje ovih hadīthā. Usāma je ubio čovjeka koji je tvrdio da pripada islāmu, misleći da je on izrazio pripadnost islāmu samo iz straha za svoj život i imetak. Kada čovjek obznani islām, potrebno se od njega ustegnuti sve dok se ne utvrdi da postupa suprotno principima islāma. Uzvišeni Allāh je objavio:

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ضَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَبَيَّنُوا

"O vjernici, kada krenete u borbu na Allāhovom putu, dobro ispitajte." ⁴⁴

Tj. dobro provjerite, a sam ājet ukazuje da je potrebno ustegnuti se i dobro provjeriti. Ako se kasnije utvrdi da ima djela koja su suprotna islāmu, biće ubijen, jer Uzvišeni kaže **"...dobro provjerite."** A da se ne ubija kada izgovori ove riječi – provjera i potvrda ne bi imale značenje.

⁴⁴ sūra en-Nisā', 94. ājet

Također, u drugom hadīthu i njemu sličnim po smislu, tretira se značenje onoga što smo spomenuli, tj. da je obavezno sustegnuti od onoga koji javno obznani tewhīd i islām, sve dok se ne utvrdi suprotno tome. Dokaz za to su riječi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*: "**Zar si ga ubio nakon što je rekao: *Lā ilāhe illAllāh?***" Rekao je također: "**Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne kažu *Lā ilāhe illAllāh***". Isto je rekao i za haridžije: "**Gdje god ih susretnete ubijajte ih. Ako ih ja dočekam ubijaću ih kao što je ubijen narod Ād.**" Haridžije su imale najviše 'ibādeta, najviše su izgovarale "*Lā ilāhe illAllāh*" i "*subhānAllāh*". Čak su i ashābi zbog toga pred njima sebe smatrali malim. Oni su naučili znanje od ashāba, ali im "*Lā ilāhe illAllāh*", mnoštvo 'ibādeta, kao i pozivanje na islām nije koristilo kada se kod njih očitovalo suprostavljanje šerī'atu. Isto smo spomenuli za borbu protiv Židovā i borbu ashāba protiv plemena Benū Hanīfe. Isto tako je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, htio povesti borbu protiv Benū el-Mustalik kada ih je neki čovjek obavijestio da su uskratili zekāt, pa je Uzvišeni objavio:

يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا

"O vjernici, ako vam neki griješnik donese kakvu vijest, dobro je provjerite..." ⁴⁵

Ovaj čovjek im je slagao. Sve to ukazuje da je Allāhov Poslanik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, u ovim hadīthima, kojima su oni argumentirali, ustvari htio ono što smo mi spomenuli.

Oni imaju drugu nedoumicu, a to je da je Vjerovjesnik, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, spomenuo da će ljudi na Sudnjem danu tražiti pomoć od Ādema, zatim od Nūha, Ibrāhīma, Mūsāa, 'Isāa. Svi će se ispričavati sve dok ne dođu do Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*. Kažu:

"Ovo ukazuje da traženje pomoći od drugih mimo Allāha nije širk".

Odgovor:

Kažemo: Neka je slava Onome koji je zapečatio srca Svojih neprijateljā, jer mi traženje pomoći od stvorenja u onome što oni mogu učiniti, ne nijećemo. Uzvišeni Allāh u priči o Mūsāu kaže:

فَاسْتَعْنَاهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ

"...pa ga zovnu u pomoć onaj iz njegova naroda protiv onog iz neprijateljskog naroda." ⁴⁶

⁴⁵ sūra el-Hudžurāt, 6. ājet

⁴⁶ sūra el-Qasas, 15. ājet

Isto tako, čovjek traži pomoć od svojih saboraca u borbi i sl., a to su stvari koje ljudi mogu učiniti. Mi negiramo traženje pomoći u vidu 'ibādeta kojeg oni čine kod kaburova ewlijā, ili u njihovom odsustvu, za stvari koje je moćan učiniti samo Allāh. Ako je ovo potvrđeno, onda njihovo traženje pomoći od vjerovjesnikā na Sudnjem danu znači da oni žele od njih da mole Allāha da počne obračunavati djela ljudi kako bi se stanovnici dženneta odmorili od tegobnog stajanja.

To je dozvoljeno i na dunjāluku i na āhiretu. Kao npr. da dođeš kod dobrog, živog čovjeka s kojim se družiš i da on čuje tvoj govor, pa mu kažeš: "Moli Allāha za mene", kao što su ashābi Allāhovog Poslanika, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, tražili to od njega u toku njegovog života. Ali, poslije smrti se to nije nikako desilo. Oni ga nisu pitali za zauzimanje kod njegovog kabura, čak su *selefus-sālih* (ispravni prethodnici) oštro kritikovali one koji su se obraćali dovom Allāhu kod poslanikovog, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, kabura. A šta tek reći za onoga koji njemu (Allāhovom Poslaniku, *sallallāhu 'alejhi we sellem*) upućuje dovu?

Oni imaju drugu sumnju: Kazivanje o Ibrāhīmu, *'alejhis-selām*, kada je bačen u vatru i kada ga je presreo Džibrīl, *'alejhis-selām*, u zraku rekavši: "Imaš li potrebu?" Ibrāhīm je odgovorio: "Ne, što se tebe tiče!" Kažu: "Da je traženje pomoći od Džibrīla bilo širk, Džibrīl to ne bi ponudio Ibrāhīmu!?"

Odgovor je:

Ovo je poput prve nedoumice: Džibrīl mu je ponudio korist koja mu je već određena. Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, za Džibrīla kaže:

شَدِيدُ الْقُوَى

"...jedan ogromne snage..."⁴⁷

Da mu je Allāh naredio da uzme vatru pripremljenu za Ibrāhīma i ono što je oko nje, u vidu zemlje i brda, te da ih baci na istok ili zapad – to bi Džibrīl i učinio. Da mu je naredio da Ibrāhīma stavi na udaljeno mjesto od njih – to bi i učinio. Da mu je naredio da ga podigne na nebesa – učinio bi i to.

To je poput bogatog čovjeka koji vidi siromaha u potrebi i ponudi mu pozajmicu ili poklon, čime će zadovoljiti njegovu potrebu. Tada ovaj siromah koji je u potrebi odbije da to uzme i strpi se dok mu Allāh ne dadne opskrbu na kojoj nikome drugome ne treba izražavati zahvalnost. Da li je onda ovo i blizu traženja pomoći u vidu 'ibādeta i širka, ako ovakvi išta shvataju?!

⁴⁷ sūra en-Nedžm, 5. ājet

Završimo govor, *inšā' Allāh*, velikim i veoma važnim pitanjem koje se shvata iz prethodno rečenog. Međutim, o njemu posebno govorimo zbog njegove veličine i zato što se u njemu mnogo griješi:

Nema sumnje da se tewhīd mora očitivati srcem, jezikom i djelom; ako je samo jedan od ovih elemenata neispravan – čovjek nije musliman. Ako spozna tewhīd, a ne postupa po njemu, onda je nevjernik inadžija, poput faraona, Iblisa i njima sličnih.

U ovome griješe mnogi ljudi kada kažu:
"To je istina i mi to shvatamo. Svjedočimo da je to istina, ali mi to ne možemo činiti i nije moguće da se to prihvati kod naših sunarodnjaka, osim onoga što se slaže sa njima",

...i slična opravdanja.

Takav siromah ne zna da većina predvodnika nevjerstva poznaje istinu i da su je napustili samo zbog nekih opravdanja, kao što Uzvišeni kaže:

أَشْتَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا

"Oni Allāhove ājete za ono što malo vrijedi zamjenjuju" ⁴⁸

Postoje i drugi ājeti poput ovoga:

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ أَبْنَاءَهُمْ

"Oni kojima smo dali Knjigu ga (poslanika) znaju kao što sinove svoje znaju." ⁴⁹

Njegov rad po tewhīdu je samo formalan jer ga ne shvata, ili nije uvjeren svojim srcem i onda je *munāfiq* (dvoličnjak), a *munāfiq* je gori od čistog nevjernika, jer Uzvišeni kaže:

إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي الدَّرَكِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ

"Munāfici će na samom dnu džehennema biti." ⁵⁰

Ova tematika je veoma opsežna i ako o njoj razmisliš, bit će ti sasvim jasna.

Među ljudima vidiš one koji znaju istinu, a napuštaju njeno praktikovanje bojeći se da im bude uskraćen dunjaluk, ugled, ili da bude poistovjećen sa nekim. Vidiš onoga

⁴⁸ sūra et-Tewbe, 9. ājet

⁴⁹ sūra el-Beqare, 146. ājet

⁵⁰ sūra en-Nisā', 145. ājet

koji radi po istini formom, ali ne i svojom nutrinom. Kada ga upitaš u šta je uvjeren svojim srcem, on ne zna. Zato dobro shvati ova dva ājeta iz Allāhove Knjige.

Prvi ājet: Uzvišeni kaže:

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ

“Ne pravdajte se! Postali ste nevjernici nakon svog īmāna!”⁵¹

Kada si se uvjerio da su neki ashābi, koji su se borili protiv Bizantinaca sa Allāhovim Poslanikom, *sallallāhu 'alejhi we sellem*, postali nevjernici zbog riječi koje su izgovorili u šali i igri, onda ti je sasvim jasno da su riječi onoga koji izgovori nevjerstvo ili postupa u skladu sa nevjerstvom iz straha ili bojazni da će mu biti uskraćen imetak, pozicija ili povodeći se za nekim – daleko veće od riječi koje se izgovore u šali.

Drugi ājet: Uzvišeni kaže:

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ

صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٦﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ

الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

“Onoga koji učini kufr Allāhu nakon svoga īmāna – osim onoga koji je prisiljen, a srce mu je smireno na īmānu – čeka Allāhova kazna. A one koji otvore svoja prda kufru stići će srdžba Allāhova i njih čeka patnja velika, zato što više vole dunjālučki život nego āhiretski. A Allāh neće uputiti narod nevjernički.”⁵²

Allāh nije dao opravdanja ovima, osim ako budu prisiljeni, ali da njihovo srce bude smireno sa *īmānom*. U ostalim slučajevima to znači nevjerstvo poslije vjerovanja, bilo to iz straha, povodjenja, borbe za domovinu, porodicu, imetak, ili se to učini u šali ili iz nekog drugog razloga. Osim ako je došlo do prisile. Ājet ukazuje na ovu činjenicu sa dva aspekta:

Prvi: Njegove riječi:

إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ

“...osim onoga koji je prisiljen...”

⁵¹ sūra et-Tewbe, 66. ājet

⁵² sūra en-Nahl, 106. i 107. ājet

Uzvišeni je ovdje izdvojio samo onoga koji je prisiljen, a poznato je da čovjek može biti prisiljen samo na govor ili na djelo, a da na uvjerenje srca ne može niko biti prisiljen.

Drugi: Riječi Uzvišenog:

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ

"zato što više vole dunjālučki život nego āhiretski",

...jasno naglašavaju da nevjerstvo i patnja nisu došli kao posljedica uvjerenja, neznanja, mržnje prema vjeri ili ljubavi prema nevjerstvu, nego je razlog tome postojanje dunjālučkog interesa kojem je data prednost nad vjerom.

Allāh, Slavljeni i Uzvišeni, najbolje zna i neka je *salawāt* i *selām* na našeg vjerovjesnika Muhammeda, njegovu porodicu i na sve ashābe.